

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
ХМЕЛЬНИЦЬКЕ ОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

РЕКОМЕНДАЦІЇ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ

04 серпня 2017 року

м. Хмельницький

№08/120-рк/к

Про усунення причин виникнення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції

Адміністративна колегія Хмельницького обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (надалі – адміністративна колегія Відділення) розглянувши матеріали дослідження ринку постачання природного газу та суміжних з ними ринків,

ВСТАНОВИЛА:

З 01.07.2015 року на території м. Хмельницького та Хмельницької області постачання природного газу промисловим споживачам, бюджетним та релігійним організаціям та населенню здійснює товариство з обмеженою відповідальністю "Хмельницькгаз збут" (Проспект Миру, 41, м. Хмельницький, 29000, код за ЄДРПОУ: 39585960), яке отримало ліцензію на провадження даної діяльності (рішення НКРЕКП №1649 від 28.05.2015 р.).

Послуги з монтажу, технічного обслуговування та ремонту газових приладів і пристроїв, лічильників газу та видачі технічних умов надаються публічним акціонерним товариством по газопостачанню та газифікації «Хмельницькгаз» (надалі – ПАТ «Хмельницькгаз», Товариство).

ПАТ «Хмельницькгаз» є новим найменуванням відкритого акціонерного товариства по газопостачанню та газифікації «Хмельницькгаз» відповідно до Закону України «Про акціонерні товариства». ПАТ «Хмельницькгаз», що засноване відповідно до рішення Державного комітету України по нафті і газу від 14.03.1994 №124 шляхом перетворення державного підприємства по газопостачанню та газифікації «Хмельницькгаз» у відкрите акціонерне товариство відповідно до Указу Президента України «Про корпоратизацію підприємств» від 15.06.1993 року.

ПАТ «Хмельницькгаз» здійснює свою діяльність відповідно до чинного законодавства, статуту нова редакція якого затверджена протоколом Чергових загальних зборів акціонерів ВАТ «Хмельницькгаз» за №17 від 06.07.2010 року та зареєстрованого виконавчим комітетом Хмельницької міської ради від 15.07.2010 року №16731050019001087.

Товариство є юридичною особою, має самостійний баланс, розрахунковий та інші рахунки в установах банків, печатку зі своїм найменуванням, фірмовий бланк, інші реквізити та відповідно до вимог статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є суб'єктом господарювання.

Юридична адреса: 29019, Україна, м. Хмельницький, проспект Миру, 41, код ЄДРПОУ-05395598.

Відповідно до Правил безпеки систем газопостачання, затверджених наказом Міністерства енергетики та вугільної промисловості України від 15.05.2015 №285, проектна документація на монтаж додаткових газових плит та побутових лічильників газу, переустановлення газових плит у межах приміщення, в якому вони встановлені, лабораторних пальників, які не вимагають відведення продуктів згорання в димоходи, може бути представлена ескізом, складеним суб'єктом господарювання, що здійснює обслуговування.

Відповідно до пункту 4.2.8 Правил безпеки систем газопостачання України, затверджених наказом Державного комітету України по нагляду за охороною праці від 01.10.1997 № 254 (далі – Правила безпеки), технічне обслуговування і ремонт об'єктів і споруд систем газопостачання житлових і громадських будинків повинно здійснюватись спеціалізованими підприємствами газового господарства або газовими службами підприємств - власників цих об'єктів.

Відповідно до пункту 22 Правил надання населенню послуг з газопостачання, затверджених Постановою Кабінету Міністрів України від 09.12.1999 року №224622 (втрата чинності з 16.07.2016 року), установлення лічильників газу здійснюється газорозподільним підприємством або підприємствами і організаціями, які мають необхідні ліцензії та дозвіл на виконання таких робіт. Виконавець після встановлення лічильників газу зобов'язаний видати споживачеві акт та розрахунковий документ, що засвідчують факт виконання робіт. Гарантійне та післягарантійне обслуговування лічильників газу здійснюється відповідно до законодавства. У разі встановлення лічильника газу у квартирі, приватному будинку або іншому об'єкті споживача газорозподільне підприємство складає та підписує із споживачем акт про збереження пломб у двох примірниках, один з яких залишається у споживача.

Під час виконання робіт зі встановлення або заміни газового обладнання інший підрядник (не ПАТ "Хмельницькгаз") повинен надати замовнику пакет дозволів та ліцензій, договір про надання послуг, калькуляцію послуг та матеріалів, проектну документацію погоджену з Товариством, договір з ПАТ "Хмельницькгаз" про надання послуг технічного нагляду, сертифікати на матеріали, після виконання робіт – акт виконаних робіт, пакет виконавчо-технічної документації.

У будь-якому випадку, згідно з чинним законодавством, підключення об'єктів газопостачання до Єдиної газотранспортної системи України та її обслуговування здійснює виключно ПАТ "Хмельницькгаз" за наявності виконавчо-технічної документації на додаткове встановлення, заміну газового обладнання.

У разі виконання робіт зі встановлення або заміни газового обладнання іншими підрядниками, послуги з виготовлення, надання технічних умов, погодження проектної документації, здійснення технічного нагляду, підключення до Єдиної газотранспортної системи України, які надає виключно Товариство, є платними та здійснюються на підставі укладених договорів, як з іншими підрядниками, так і безпосередньо з замовниками.

Тобто без отримання проектної документації, отримання складеного акту про збереження пломб та відповідного погодження проектної документації Товариством споживач не має право встановити газовий лічильник та ввести його в експлуатацію.

Відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 5 березня 2002 року № 49-р та зареєстрованої в Міністерстві юстиції України від 1 квітня 2002 року за № 317/6605 (надалі – Методика), встановлено наступне.

Об'єктом аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є Товариство на ринку з розподілу природного газу для усіх груп споживачів.

Товарні межі ринків – розподілу природного газу.

Споживачами послуг Підприємства є фізичні та юридичні особи.

Часові межі ринку – 2016 рік та перше півріччя 2017 року.

Територіальні (географічні) межі ринку:

Територіальними межами ринків з розподілу природного газу визначимо межі Хмельницької області, крім м. Шепетівка та Шепетівського району.

Отже, територіальні (географічні) межі ринку Підприємства визначені межами території Хмельницької області, крім м. Шепетівка та Шепетівського району.

Відповідно до частини першої статті 12 Закону України "Про захист економічної конкуренції" суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо на цьому ринку у нього немає жодного конкурента.

Відповідно до викладеного вище, ПАТ "Хмельницькгаз" протягом 2016 року та першого півріччя 2017 року займало монопольне становище на ринку з розподілу природного газу для усіх груп споживачів в межах Хмельницької області, крім м. Шепетівка та Шепетівського району, з часткою 100 відсотків та включене до Зведеного переліку суб'єктів природних монополій, якій розміщений на офіційному сайті Антимонопольного комітету України www.amc.gov.ua.

Витрати з транспортування (розподілу) природного газу в значній мірі залежать від обсягу робіт при обслуговуванні, утриманні і експлуатації систем газопостачання, які здійснює Товариство, а саме: кількості газопроводів високого, середнього, низького тиску (розподільних мереж), внутрішньоквартальних, внутрішньодворових і споруд на них, ГРП (головних газорегуляторних пунктів), ГРП (газорегуляторних пунктів), ШРП (шафових регуляторних пунктів), які забезпечують транспортування газу від газорозподільних станцій (ГРС) до усіх споживачів; кількості побутових та промислових приладів обліку газу; кількості газифікованих квартир та опалювальних в них приладів (газових плит, газових водонагрівачів, опалювальних печей тощо); кількості газифікованих об'єктів, промислових підприємств, підприємств теплокомуненергетики, бюджетних установ і організацій; утримання усіх вищезазначених систем газопостачання, а також утримання будівель і приміщень, оренда будівель і приміщень; утримання спеціалізованого автотранспорту; наявності обчислювальної техніки; інших адміністративних та загальногосподарських витрат; крім тієї частини, яка розподілена пропорційно обсягу робіт, послуг та інші та кількості встановлених приладів обліку газу.

Таким чином усі послуги, що надається Товариством населенню, зокрема надання дозвільної документації, опломбування газових лічильників, погодження проектною документації, прийняття в експлуатацію, навчання по газовій безпеці тощо входить до ціни на газ.

Відповідно до статті 6 Закону України "Про забезпечення комерційного обліку природного газу" суб'єкти господарювання, що здійснюють розподіл природного газу на відповідній території, зобов'язані забезпечити встановлення лічильників газу для населення, що проживає у квартирах та приватних будинках, в яких газ використовується тільки для приготування їжі - до 1 січня 2018 року.

Відповідно до глави 5 розділу IX Кодексу газорозподільних систем передбачено, що за ініціативи балансоутримувача (управителя) або Оператора ГРМ та за їх рахунок в багатоквартирному будинку (гуртожитку) або на групу будинків (гуртожитків), мешканці яких в повному обсязі чи частково розраховуються за нормами споживання, або для цілей складання загального балансу споживання природного газу може бути організований та встановлений загальнобудинковий вузол обліку природного газу.

Враховуючи вищезазначене, суб'єкти господарювання, що здійснюють розподіл природного газу на відповідній території, зобов'язані в термін до 01.01.2018 для зазначеної групи населення забезпечити встановлення лічильників газу як індивідуальних так і загальнобудинкових. що забезпечить 100% облік спожитого природного газу населенням.

Згідно з пункту 5 глави 1 розділу X Кодексу газорозподільних систем, затвердженого Постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 30 вересня 2015 року № 2494 для визначення об'єму спожитого (розподіленого) природного газу по об'єкту споживача використовуються дані комерційного вузла обліку Оператора ГРМ. У разі відсутності

комерційного ВОГ у Оператора ГРМ використовуються дані комерційного ВОГ споживача. Споживач не може відмовитись від встановлення комерційного ВОГ з ініціативи та за кошти Оператора ГРМ та відповідно будь-якої згоди на встановлення Оператором ГРМ будинкового лічильника газу законодавство не вимагає.

Однак надходження звернень від побутових споживачів з питань, які стосуються встановлення загальнобудинкових приладів обліку природного газу, відсутність, на думку Заявників, чіткої інформації щодо процедури встановлення приладів обліку, зняття та нарахування відповідних показників свідчить про можливе недостатнє врегулювання зазначеного питання на даному етапі.

Так, ПАТ «Хмельницькгаз» 14.12.2016 р. було проведено роботи зі встановлення загальнобудинкового газового лічильника із встановленням шафи у будинку по вул. Старокостянтинівське шосе, 12/1 м. Хмельницький за ініціативи та кошти ПАТ «Хмельницькгаз», про що складено відповідний акт вводу в експлуатацію системи комерційного обліку газу та проведено пломбування комерційного вузла обліку газу номерними пломбами.

За інформацією наданою ПАТ «Хмельницькгаз» визначення об'єму спожитого газу за показами встановленого будинкового вузла обліку газу розпочато з 01.01.2017р. Контрольне зняття показника будинкового лічильника газу починаючи з січня місяця 2017 року проводилось працівниками ПАТ «Хмельницькгаз» спільно з представниками власника будинку (ЖЕК №6) та представниками будинку. Показники в абонентів з індивідуальними лічильниками знімалися працівниками ПАТ «Хмельницькгаз» щомісячно, що зазначено у відомостях контролерів.

Згідно пункту 4 Постанови Кабінету Міністрів України від 16 травня 2002 р. № 620 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 27 січня 2016 р. № 46) визначено, що власник (власники) будинку (будинків) (квартир), особа, відповідальна за експлуатацію будинку (будинків) (далі - експлуатаційна організація), балансоутримувач будинку (будинків) тощо та оператор газорозподільної системи зобов'язані врегулювати між собою договірні відносини щодо зняття показань будинкового вузла обліку та лічильників газу, установлених у квартирі (далі - квартирні лічильники газу) (за їх наявності), а також забезпечення можливості проведення монтажу, збереження та здійснення експлуатації будинкового вузла обліку. У разі неврегулювання зазначених питань газопостачання такому будинку, групі будинків, групі споживачів може бути припинено відповідно до законодавства.

Відповідно пункту 6 цієї Постанови зняття та фіксація показань будинкового вузла обліку на будинок чи групу будинків та квартирних лічильників газу (за їх наявності) здійснюються представниками оператора газорозподільної системи та експлуатаційної організації щомісяця відповідно до узгоджених між сторонами договірних відносин щодо зняття показань будинкового вузла обліку та квартирного лічильника газу. Під час зняття показань можуть за бажанням бути присутні представники відповідних державних органів, мешканці будинку.

Договір щодо зняття показань будинкового (загальнобудинкового) вузла обліку та лічильників газу, встановлених у квартирах споживачів по вул. Старокостянтинівське шосе, 12/1 м. Хмельницький між ПАТ «Хмельницькгаз» та управителем - ЖЕК №6 було укладено лише 19.04.2017. Тобто, у січні – березні 2017 року зняття показань будинкового вузла обліку фактично здійснювалося без врегулювання відповідних договірних відносин із балансоутримувачем будинку що могло поставити під сумнів достовірність знятих показів. Крім того, неврегулювання зазначених питань, могло також стати підставою припинення газопостачання групі споживачів по вул. Старокостянтинівське шосе, 12/1 м. Хмельницький.

Зазначене було б неможливим при наявності значної конкуренції на даному ринку, оскільки за умов існування значної конкуренції на ринку відбувалося б змагання між суб'єктами господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над

іншими суб'єктами господарювання, що є змістом поняття конкуренції згідно зі статтею 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

За наявності конкуренції, споживач мав би можливість відмовитись від послуг з приєднання до газорозподільної системи, яка його не влаштовує, та обрати інше підприємство. За таких обставин, оператор газорозподільної системи, щоб утримати споживача, уникав би створення умов, що можуть призвести до затягування строків укладення договорів щодо зняття показань загальнобудинкових лічильників.

Таким чином, дії ПАТ «Хмельницькгаз», які полягають у знятті показань будинкового вузла обліку газу, встановленого у багатоквартирному будинку (по вул. Старокостянтинівське шосе, 12/1 м. Хмельницький) без укладення договору із експлуатаційною організацією (ЖЕК №6), містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачені пунктом 2 статті 50, частиною першою та пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монополієм (домінуючим) становищем, шляхом вчинення дій, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Зважаючи на те, що вищевказані дії ПАТ «Хмельницькгаз» не призвели до суттєвого обмеження конкуренції, не завдали значних збитків окремим особам та суспільству, керуючись статтею 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та статтею 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», адміністративна колегія Відділення,

РЕКОМЕНДУЄ:

Публічному акціонерному товариству по газопостачанню та газифікації «Хмельницькгаз» (29019, м. Хмельницький, проспект Миру, 41, код ЄДРПОУ - 05395598) усунути причини виникнення дій які, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачені пунктом 1 частини другої статті 13 та пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монополієм (домінуючим) становищем шляхом вчинення дій, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку шляхом посилення контролю за строками укладання договорів необхідних для здійснення представниками оператора газорозподільної системи та експлуатаційної організації щомісяця відповідно до узгоджених між сторонами договірних відносин зняття показань будинкового (загальнобудинкового) вузла обліку.

Відповідно до частини другої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами чи особами, яким вони надані.

Частинною третьою статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачено, що за умови виконання положень рекомендації органів Антимонопольного комітету України, провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції не розпочинається, а розпочате провадження закривається.

Про результати розгляду цих рекомендацій та здійснені заходи повідомити Відділення у десятиденний строк з дня їх отримання.

Голова адміністративної колегії,
голова відділення

В. Олуйко